

Bilag 1

Oversigt over generelle problemstillinger

Emnerne er oplistet i vilkårlig rækkefølge, som altså ikke er udtryk for en prioritering eller en tyngde ift. antallet af indlæg, der behandler emnet.

Emne	Indhold	Miljøministeriets bemærkninger
1. Klimaændringer	Det er vigtigt, at klimaændringer tænkes ind i vand- og Natura 2000-planerne. Adskillige bidrag indeholder forslag om at der udarbejdes klimascenarier, hvor modeller f.eks. vil kunne forudsige, hvilke områder, der bliver oversvømmet	<p>Miljøministeren har den 22. august 2007 besvaret spm. 244, hvormed Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg har spurgt, hvordan tilpasning til klimaforandringer vil indgå i arbejdet med gennemførelsen af vandrammedirektivet. Ministeren oplyste, at det nuværende faglige grundlag for sådanne vurderinger ikke er tilstrækkeligt til at kunne fastlægge et indsatsbehov i den første vandplan i 2009, men at der til næste vandplan i 2015 forventes at kunne etableres et bedre grundlag herfor.</p> <p>Miljøministeren har desuden i besvarelsen af spørgsmål 240 fra Miljø- og Planlægningsudvalget i marts 08 lagt vægt på, at der i forbindelse med den 6-årige vand- og natura 2000-planlægning vil være gode muligheder for at revurdere miljømålenes opfyldelse og i tide at kunne iværksætte en indsats, der tager højde for mulige klimaeffekter.</p> <p>I det omfang det er muligt, vil klimaeffekter dog blive indtænkt i vandplanlægningen, og det er væsentligt, når man fastlægger nye tiltag i vandplanerne, at det vurderes om disse ”arbejder i den rigtige retning” også i forhold til mulige klimaeffekter.</p> <p>EU-landene har i øvrigt for nyligt vedtaget det såkaldte ”Oversvømmelsesdirektiv”, som betyder, at medlemslandene skal gennemføre en målrettet kortlægning af og planlægning til styring af risikoen for oversvømmelser, bl.a. som følge af klimaændringer. Det er et direktivkrav, at denne planlægning skal knyttes snævert til vandplanlægning – første gang i forbindelse med udarbejdelsen af de vandplaner, som skal ligge færdige med ud-</p>

		gangen af 2015. Første trin i oversvømmelsesplanlægning – nemlig den foreløbige udpegning af risikoområder, skal være afsluttet med udgangen af 2011.
2. Målopfyldelse	<p>a) Målopfyldelse set ud fra hvad der er økonomisk realistisk</p> <p>b) Målopfyldelse set ud fra hvad direktiverne siger</p>	<p>Arbejdet med vandplanlægningen sigter mod målopfyldelse, som krævet i vandrammedirektivet. Direktivet indeholder imidlertid også undtagelsesbestemmelser, der tillader medlemslandene at fravige vandrammedirektivets generelle bestemmelser om opfyldelse af målet om god tilstand i 2015. Fælles for undtagelsesbestemmelserne er, at en række specifikke betingelser – der fremgår af direktivet - skal være opfyldt, for at en undtagelse kan tages i anvendelse. Heri indgår en vurdering af om det er teknisk muligt at opnå miljømålet, og om opfyldelse af miljømålet er forbundet med uforholdsmæssige store omkostninger. En arbejdsgruppe under Virkemiddeludvalg 2 skal vurdere, hvordan vandrammedirektivets begreb ”uforholdsmæssige store omkostninger” kan konkretiseres, og der vil i den forbindelse blive udarbejdet anbefalinger til, hvordan vurderingen heraf skal udføres i den danske vandplanlægning. Virkemiddeludvalg 2 rapporterer deres arbejde i april/maj. Der vil altså være situationer, hvor miljømålene vil kunne fraviges – enten ved tidsudskydelse eller fastsættelse af mindre strenge miljømål – hvis den krævede indsats har uforholdsmæssigt store omkostninger, men konkretiseringen af de situationer, hvor det kan ske, afventer Virkemiddeludvalgets rapportering.</p> <p>Mht. Natura 2000-forpligtelserne er der ikke i direktiverne en endelig deadline for, hvornår målene skal være opfyldt; men der er et absolut krav om, at naturtilstanden skal være stabil eller i fremgang, dvs. tilbagegangen skal stoppes. Natura 2000-planen har ikke mulighed for at opstille mindre strenge mål, men til gengæld er der en endnu ikke anvendt eller fortolket bestemmelse om, at den konkrete indsats kan tage hensyn til socio-økonomiske forhold.</p> <p>For 1. planperiode er der med de 4 udmeldte sigtelinjer for naturindsatsen taget stilling til periodens delmål:</p>

		<ul style="list-style-type: none"> - sikring af den eksisterende natur - særlig indsats for truede naturtyper og arter - modvirke fragmentering - sikring af naturtyper og levesteder, som ikke er omfattet af andre beskyttelsesbestemmelser
3. Skal målsætningen være opfyldt i 2015?	Skal restaurering indgå for at nå målsætningen?	<p>Det primære formål i vandplanerne er at fastlægge indsatser således, at vandområderne i en ligevægtssituation kan opfylde miljømål. Sekundært kan man derefter se på om det er økonomisk/praktisk muligt at fremskynde en sådan ligevægt med restaureringstiltag.</p> <p>Restaureringer vil således kunne komme på tale, men der vil også kunne være situationer, hvor restaurering vil kunne blive anset for uforholdsmæssigt omkostningsfuldt, og hvor der derfor kan anvendes en undtagelsesbestemmelse. Som et eksempel kan nævnes en situation, hvor opnåelse af miljømålene i en sø ikke kan nås til 2015 med mindre søen restaureres ved opgravning af det fosforholdige bundsediment. Her kan man eventuelt udskyde tidsfristen for opnåelsen af målet, hvis målene vil kunne nås senere ved reduktion af nye tilførsler af fosfor til søen.</p>
4. Virkemidler	<ul style="list-style-type: none"> a) Kommunerne vil have frihed til at vælge virkemidler b) Har vi de rette virkemidler? c) Kan deres virkning kvantificeres 	<p>Snitfladen mellem de statslige indsatsprogrammer og de kommunale handleplaner vil blive fastlagt i de to kommende bekendtgørelser herom. Det forventes, at kommunerne i den forbindelse vil få et vist råderum til selv at vælge indsatser, men der er endnu ikke truffet endelig politisk beslutning om omfanget af dette råderum.</p> <p>På www.blst.dk findes der et katalog over virkemidler i relation til punktkilder.</p> <p>I Virkemiddeludvalgets rapport fra juni 2007 er der identificeret velkendte virkemidler i relation til landbrug og deres effekter og omkostningseffektivitet.</p> <p>Mht Natura 2000-planerne er det allerede med miljømålsloven</p>

		bestemt, at kommunerne selv vælger virkemiddel.
5. Finansiering	Fuld finansiering/ kompensation nødvendig Modeller for fordeling, ikke efter befolkningstal	I virkemiddeludvalgets fase II skal virkemidlerne identificeret i fase 1 undersøges nærmere, og der skal ses på mulige finansieringsmodeller. Miljøministeriet er opmærksom på, at fordeling af fx bloktilskud til kommunerne kan blive skævt, hvis det fordeles efter indbyggertal. For så vidt angår Natura 2000-planlægningen, er der med ændringerne i bl.a. naturbeskyttelsesloven i 2004, hvor myndighederne forpligtes til at gennemføre de kommende Natura 2000-planer, taget stilling til, at finansieringen skal ske via eksisterende ordninger.
6. Baseline	Stor regional variation fra status til baseline, giver økonomisk skævhed i de nødvendige omkostninger for at nå målsætningen. Der er problemer med baseline, hvis det forudsætter at alle planlagte tiltag fra Vandmiljøplan II og III allerede er iværksat. Braklægningsordningens ophør fordrer genberegning. Yderligere data er nødvendige for at definere baseline for vand- og naturområderne.	Natura 2000-planlægningen bygger stort set på et ensartet datagrundlag, idet NOVANA/DEVANO-programmet fra 2004 målrettet har samlet data til dette brug. Miljømålsloven (lovbemærkningerne) slår fast, at 1. planperiode bygges på eksisterende data. For så vidt angår vandplanlægningen forudsættes det, at de politiske aftaler overholdes – også selvom det kan presse de kommuner økonomisk, der endnu ikke har overholdt aftalerne. Hvis det vurderes, at visse af aftalerne ikke kan overholdes, fx Vandmiljøplan III, må der iværksættes andre tiltag, der sikrer overholdelsen af aftalerne. Miljøministeriet og Fødevareministeriet er opmærksomme på problemstillingen om ophør af braklægningsforpligtelsen og et evt. behov for at sætte kompenserende foranstaltninger i værk.
7. Koordinering – Vand og Natur	Det er nødvendigt med koordinering mellem vand- og Natura 2000-planer – dels for at opnå synergieffekt og dels for at kunne fortage en vurdering/afvejning af modstridende interesser.	Miljøministeriet er opmærksom på dette. Der vil i vandplanlægningen blive udarbejdet integrerede indsatsprogrammer, der netop tager højde for synergieffekter, også i relation til tiltag der skal iværksættes efter Natura 2000-planlægningen. Når kommunerne selv skal vælge virkemiddel, må man dog væ-

		re opmærksomme på, at der i den forbindelse også kan forekomme modstridende interesser.
8. Overvågningsprogram	Det påpeges dels, at datagrundlaget i basisanalyserne er for dårligt og dels at det nuværende overvågningsprogram er utilstrækkeligt. Dette betyder, at der er behov for at der afsættes flere ressourcer, idet tilstrækkelig viden er en forudsætning for planlægning og senere opfølgning og justering af planerne.	Staten er ansvarlig for, at der er tilstrækkelig viden til, at de påvirkninger, som fokuseres med planerne, er tilstrækkeligt underbyggede, og at de virkemidler, som anbefales, kan håndtere disse. Miljøministeriet har netop igangsat en revision af miljø- og naturovervågningsprogrammet. Formålet er bla. at fastlægge et behovsbaseret overvågningsprogram, der opfylder de statslige forpligtelser og krav, som følger af habitat- og vandrammedirektivet. Dette betyder bl.a., at programmet skal ændres til at kunne dokumentere effekten af de kommende vand- og naturplaner, og at det skal tilrettelægges, så det er tilpasset vand- og naturplanlægningsopgavens 6-årige cyklus. Det nye overvågningsprogram skal træde i kraft senest januar 2010, hvor det nuværende program udløber.
9. Natura 2000-områder på havet	Der er uklarhed om myndigsansvaret, således at kommunerne finder, at der er stor usikkerhed om hvorvidt natur- og miljø i de kystnære områder hører under kommunens kompetence. Kortlægning af naturtyper og arter bør prioriteres, da planerne ellers er på ufagligt grundlag.	Kommunerne skal ifølge miljømålsloven alene udarbejde handleplaner for deres eget myndighedsområde, mens staten følger op, hvor en statslig myndighed har kompetencen. Dvs. at kommunerne i det kystnære område fx er ansvarlig for eutrofiering og forstyrrelser, der skyldes landophængte aktiviteter (havne, feriecentre o.l.), mens staten er ansvarlig for f.eks. jagt- og forstyrrelsesfrihed.
10. Landbrugets N- og P-belastning	Har vi virkemidler, viden og kompetencer til at regulere denne største kilde til eutrofiering af vores vand- og naturområder? Der er lagt op til at en betydelig del af virkemidlerne er frivillige, jf. arbejdet i Virkemiddeludvalg II, Flere kommuner peger på at der ikke er tilstrækkelige med virkemidler til at reducere næringsstofbelastningen fra landbruget. Erfaringerne	I virkemiddelrapporten er identificeret behovet for reduktion af landbrugets belastning med N og P. Desuden er identificeret de virkemidler, der mest cost-effektivt kan nedbringe belastningen. I virkemiddeludvalgets fase II skal der tages nærmere stilling til virkemidler, mulig regulering og finansiering af disse.

	<p>fra Vandmiljøplan 3 viser, at der ikke er opnået den forudsatte tilslutning til ordningerne. Hvordan sikres det at miljømålene nås i 2015 hvis der alene fokuseres på frivillige ordninger? Hvilke muligheder er der for f.eks. ekspropriation – f.eks. i forhold til grundvandet og udtagning af ådale?</p>	
11. Gennemskuelighed i processen	Samlet oversigt og overblik over planprocessen, således at aktørerne ved, hvornår de skal/kan deltage	Der er udarbejdet arbejdsprogrammer for såvel vand- som Natura-2000 planlægningen, og disse er offentligt tilgængelige på By- og Landskabsstyrelsens hjemmeside. Desuden orienteres de væsentlige interessenter om processen via møderne i Vand- og Naturrådene.
12. Benyttelse/Beskyttelse	Bekymring om at vand- og Natura 2000-planer indskrænker benyttelsen af naturområderne	Formålet med planlægningen er, at sikre vand- og naturkvaliteten. Dette kan i konkrete tilfælde få betydning også for den rekreative udnyttelse af områderne både i positiv og negativ retning.
13. Miljøfarlige stoffer	Miljøfarlige stoffers betydning skal indgå i planerne. Der er behov for kortlægning af forekomsten af miljøfarlige stoffer ligesom der er behov for lovgivning, viden og virkemidler til at reducere udledningen af miljøfarlige stoffer til vand- og naturområder.	Miljøfarlige stoffer kommer til at indgå i vandplanerne især med henblik på at tilvejebringe et bedre grundlag for at kunne vurdere, hvor der kan være behov for en konkret indsats. Der har siden 1996 eksisteret lovgivning om specifikt regulering af udledninger af miljøfarlige stoffer til vandmiljøet. Denne lovgivning er revideret i 2006 blandt andet med hensyn til at opfylde krav i vandrammedirektivet.
13 a. Miljøfarlige stoffer	Generelt peges der også på, at en række af de miljøfarlige stoffer, som er i miljøet i dag, ikke kan forventes at være nedbrudt eller forsvundet inden 2015. Hvordan forholder vi os til denne problemstilling?	For at opfylde god tilstand skal vandområderne overholde miljøkvalitetskravene for miljøfarlige stoffer. Hvis miljøkvalitetskravenes koncentrationer af et eller flere miljøfarlige stoffer er overskredet på trods af, at udledningen er ophørt, kan undtagelsesbestemmelserne evt. bringes i anvendelse.
14. Biodiversitet	Vigtigt at planerne håndterer biodiversitet	Natura 2000-planerne skal håndtere EU-forpligtelsen til gennem en aktiv forvaltning i udvalgte områder at sikre den europæiske biodiversitet.
15. Lovhjemmel – praktisk gennemførlighed	Er den nuværende lovgivning anvendelig og tilstrækkelig, og bliver den fremtidige lovgivning tilstrækkelig effektiv og administrerbar?	På naturområdet er der med ændringerne i naturbeskyttelsesloven og skovloven i 2004 sikret de nødvendige hjemler. For vandområdet undersøges det pt. i Virkemiddeludvalget II, om de tilstrækkelige hjemmelsgrundlag er til stede inden for Miljøministeriets og Fødevarerministeriets lovgivning

16. Detaljeringsgrad i planerne	Der ønskes mere detaljeret dokumentation i planerne, men stadig frit valg af virkemidler	Se under pkt 8
17. A- og B- natur	Frygt for at naturområder, der ikke er omfattet af natura2000-planer stilles ringere. Det er derfor vigtigt at sikre en helhedsorienteret naturforvaltning, hvor der inddrages anden natur (f.eks. §3 og spredningskorridorer) når handleplaner skal realiseres for at sikre spredningsmuligheder.	Kommunerne er ansvarlige for den samlede naturforvaltning, og det vil klart være en styrkelse af den samlede danske naturforvaltning, hvis kommunerne i deres øvrige planlægning sikrer, at Natura 2000-handleplaner og øvrige naturplanlægning hænger sammen. Der er gennem de sidste år gjort et stort arbejde for i samarbejde med kommunerne at udvikle naturplanlægningsværktøjer, der på en enkel måde kan spille sammen med Natura 2000-planlægningen.
18. Håndhævelse	Sikre effektiv håndhævelse og udvikling af nye værktøjer	For vandområdet vil det i forlængelse af Virkemiddeludvalget II, jf pkt 15 om de tilstrækkelige hjemmelsgrundlag, inden for Miljøministeriet og Fødevarerministeriet følge, at der fastsættes håndhævelsesinstrumenter inden for de enkelte virkemidler.
19. Afgrænsning af vandområder omfattet af vandplanlægningen	Utilfredshed med nedre grænser for størrelsen af søer og vandløb, betyder at små vandområder ikke er omfattet af vandplanerne	Det er korrekt, at der af praktisk gennemførlige hensyn er fastsat en nedre grænse for størrelsen af de vandområder, der skal planlægges for, og dette sker i fuld overensstemmelse med vandrammedirektivets tekst. Som minimum forventes der foretaget indsatsplanlægning for de vandløb og søer, der er specifikt mål-satte i de tidligere regionplaner fra amterne. Vandplanernes indsatsprogrammer vil dog også komme til at indeholde generelle retningslinjer for myndighedernes administration af sektorlovgivningen fsva. de mindste søer og vandløb.
20. Presset tidsplan	Det påpeges, at tidsplanen for udarbejdelse af planerne er for presset pga. afhængighed af faktorer med indbygget forsinkelse, f.eks. EU-Kommissionens interkalibrering af miljømål og regler om undtagelsesbestemmelser. Opfordring til udsættelse.	Regeringen lægger stor vægt på at overholde de tidsfrister, som er fastsat i vandrammedirektivet og har ingen planer om udskydelse af tidsfristen for de første vandplaner – 22. december 2009. Planforslagene fremlægges til offentlig debat med udgangen af 2008 og dette muliggør at der gennem hele 2009 kan ske en kvalitetssikring af de endelige planer.
21. Sammenhængen mellem kommuneplanerne og vand- og Natura 2000 planerne	Hvordan sikres sammenhæng mellem kommuneplanerne og vand- og Natura 2000 planerne?	Det fremgår af planloven, at kommuneplanen ikke må være i strid med vand- og Natura 2000-planerne. Der er med miljømålsloven taget højde for, at det er kommunerne, som skal sikre gennemførelsen af de statslige planer, hvorfor der er en høj grad af inddragelse af kommunerne undervejs i planprocessen.

		<p>Det er kommunernes ansvar at sikre den fornødne sammenhæng mellem vand- og Natura 2000-planerne (og de kommunale handleplaner) og arealdispositionerne efter kommuneplanen.</p> <p>Regionplanernes retningslinjer har retsvirkning som landsplandi-ektiv. Det betyder, at kommunerne skal virke for regionplanen i deres planlægning og administration. For så vidt angår retningslinjerne for anvendelsen og beskyttelsen af grundvand og kvaliteten og anvendelsen af overfladevand fastholdes regionplanens retningslinjer indtil vandplanerne træder i kraft.</p> <p>De statslige interesser, som kommuneplanen skal varetage, fremgår af ”Oversigten over statslige interesser i kommuneplanlægningen – 2009”.</p>
22. Regulering af grundvand.	Der ønskes en afklaring af, hvordan reguleringen af grundvandsområdet fordeles mellem de eksisterende indsatsplaner og de kommende vandplaner.	Dette vil blive præciseret i den kommende ændring af miljømålsloven, som sker i forbindelse med en præcisering af grundvandskortlægningen.
23. Basisanalyserne - manglende viden om både arter og naturtyper.	Der er behov for en stillingtagen til den manglende viden og konsekvenserne heraf. Flere af naturtyperne i udpegningsgrundlaget er ikke kortlagt eller kun delvist kortlagt, da der mangler kortlægning på de skovbevoksede ikke fredskovpligtige arealer. Dermed bliver det vanskeligt at vurdere trusler samt tilstand og på sigt vanskeligt for kommunen at iværksætte de rette tiltag i handleplanerne, med henblik på opnåelse af gunstig bevaringsstatus.	<p>Viden, som er blevet tilgængelig efter basisanalyserne udarbejdelse, vil indgå i Natura 2000-planforslagene, og vil blive sammenfattet i et bilag til den enkelte basisanalyse.</p> <p>For naturtyper og arter, hvor der fortsat ikke er tilstrækkelig viden, vil målsætningen som hidtil være sikring af gunstig bevaringsstatus. Det vil medføre, at man på bedst tilgængelige viden i planlægningen vurderer, om der på baggrund af de 4 sigtelinjer (jf. pkt 2) skal ske en konkret indsats i 1. planperiode, eller om det hidtidige administrationsgrundlag (jf. habitatbekendtgørelse nr 408 af 1. maj 2007) er tilstrækkeligt til at sikre imod yderligere forringelser.</p> <p>For så vidt angår de ikke-fredskovpligtige skove forventes disse at være kortlagte inden Natura 2000-planforslagene sendes i høringen ultimo 2008.</p>